

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09-..... 20.... г.

На основание чл. 13д, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс, във връзка с осигуряването на обучението по учебен предмет и Заповед № РД09-...../...2022 г. на министъра на образованието и науката

УТВЪРЖДАВАМ

учебна програма за специфична професионална подготовка по учебен предмет **рисунка, типаж и анимация – учебна практика** за професионалното направление код 213 „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“, професия код 213070 „Графичен дизайнер“, специалност код 2130701 „Графичен дизайн“ съгласно приложението.

Учебната програма влиза в сила от учебната 2022/2023 година.

Х

Мария Гайдарова
Зам.-министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А
ЗА СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА
ПО
УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ
РИСУНКА, ТИПАЖ И АНИМАЦИЯ
УЧЕБНА ПРАКТИКА

Утвърдена със Заповед № РД 09-.....20..... г.

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

Код 213 „АУДИО-ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА И ТЕХНИКИ; ПРОИЗВОДСТВО НА МЕДИЙНИ“

ПРОФЕСИЯ:

Код 213070 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙНЕР“

СПЕЦИАЛНОСТ:

Код 2130701 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН“

София, 2022 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по учебен предмет **рисунка, типаж и анимация - учебна практика** е предназначена за професията „Графичен дизайнер“, специалност „Графичен дизайн“ от професионално направление „Аудио-визуални техники; производство на медийни продукти“, съгласно типовите учебни планове за професионално образование с интензивно изучаване на чужд език, разширено изучаване на чужд език и без интензивно и без разширено изучаване на чужд език в паралелки във всички форми на обучение.

В учебната програма е включен материал, свързан с естетическото възприемане и изобразяване на действителността, изграждане на основни практически навици, необходими при създаването на аудио-медийни продукти.

Учебното съдържание е разпределено в VIII раздела, като в тях се конкретизира броят на учебните часове и включените теми. Всяка тема се разпределя от учителя в началото на учебната година. Провеждането на практическото обучение за разделите от VI до VIII за учениците в дуална форма на обучение се осъществява чрез в часовете, определени за работа в реална работна среда, използвайки ателиета, изложби и изложения на фирмите – партньори. Примерният брой часове – 130 часа е минимален и може да се надгражда чрез останалите часове за практическото обучение в реална работна среда от типовия учебен план на база логическата междупредметна връзка за постигане резултатите от учене съгл. ДОС.

Обучението по предмета се извършва във взаимовръзка с учебните предмети от общообразователната и професионална подготовка.

Спецификата на обучението налага учебният процес да се провежда в специални ателиета, оборудвани със стативи за рисуване от седнало положение, стативи за моделите, плоскости за фон, специален шкаф за съхранение на рамките за рисуване и хранилище за съхранение на драперии, обемни тела, гипсови отливки и други предмети и материали, необходими за постановките. Приложният характер на предмета изисква онагледяване с разнообразни дидактически материали: репродукции на художествени произведения, учебни рисунки, филми, пленери и посещение на изложби, посещения на виртуални библиотеки, галерии и сайтове за изкуство.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

Обучението по предмета има за цел учениците да придобият изобразителна култура чрез натрупването на знания и умения със средствата на рисунката, с които могат да изразят свои мисли, идеи и концепции, да възпита навици за изобразяване по натура, по памет и въображение, да могат да рисуват свободни артистични рисунки.

Формирането на професионални знания и умения се постига чрез усвояване на специфичните правила и закони за перспективно изграждане на геометрични тела в пространството, чрез

запознаване с основните принципи на композицията в художественото произведение, конструктивното и светлосенъчното изграждане на формите в изображението и изработването на технически умения и навици при боравене с графични материали.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Разпределение на учебното време:

Общият брой часове по учебния предмет графичен дизайн – учебна практика, е определен в типовите учебни планове за съответната специалност в специфична професионална подготовка.

Варианти	Вариант I	Вариант II
Часове по типов учебен план	202 учебни часа	54 учебни часа

Раздели, теми и препоръчителен брой часове

Учебното съдържание е структурирано в VIII раздела. За всеки раздел са записани препоръчителен брой учебни часове и теми. Учебните часове се разпределят по раздели и теми в началото на всяка учебна година от учителя, в зависимост от броя часове, определени в типовия учебен план за съответния клас, методите на обучение и целите на програмата. Усвояването на учебното съдържание може да се планира и в учебната програма за разширена професионална подготовка, както и при провеждането на практическото обучение в реална работна среда за учениците в дуална форма на обучение.

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
I.	Рисунката – основни принципи	3		3	
1.	История на рисунката. Праисторическо изкуство, пещерни рисунки.				
2.	Рисунката – начин на изразяване. Видове рисунки според начина им на изграждане.				
3.	Основни изразни средства на рисунката. Композиране на изображението в листа.				

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
II.	Перспективни изменения, светлосянно изграждане на изобразяваните обекти и основни понятия за композиция	15		15	
5.	Перспективно изграждане на ръбести и обли геометрични фигури /куб, цилиндър, паралелепипед, сфера/ с техните перспективни изменения в пространството.				
6.	Етюд на геометрични фигури с използване на изразните средства на светлосянката - локални стойности, колонна сянка, хвърлена сянка, тон, рефлекс.				
7.	Етюд на композиция от геометрични тела и битови предмети.				
8.	Изграждане на композиция с фон.				
III.	Рисунки на обекти от флората, фауната, предмети от бита и човешка фигура по натура, по памет и въображение. Конструктивен анализ. Технически средства.	18		18	
9.	Проучвателни рисунки на обекти от флората и фауната с графичен материал по натура.				
10.	Стилизиране на елементи от флората и фауната.				
11.	Проучвателни рисунки на човешката фигура. Бързи скици, пропорциониране.				
IV.	Рисунка на човешка глава	18		9	
14.	Рисунка на череп в общо положение.				

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
15.	Гипсова глава от натура: поместване на изображението в изобразителната плоскост; пропорции; конструкция; перспективни изменения.				
16.	Гипсова глава от натура с използване на изразните средства на светлосянката: локални стойности, колонна сянка, хвърлена сянка, тон, рефлекс.				
V.	Портрет, шарж, карикатура	18		9	
18.	Рисунки на мъжка глава от натура с портретни характеристики на модела.				
19.	Рисунки на женска глава от натура с портретни характеристики на модела.				
20.	Шарж на човешка глава, рисувана от натура.				
21.	Рисунка – портрет по описание. Шарж.				
22.	Рисунка на животно и птица. Шарж.				
23.	Карикатура. Принципи. Начин на мислене и изграждане.				
24.	Карикатура на тема по избор на ученика. Творческа задача.				
VI.	Рисуване на човешка фигура	42		34	
20.	Рисунки на скелет и мускули на човешката фигура /анатомичен модел/.				
21.	Бързи рисунки на голо тяло от натура. Перспективните съкращения.				
22.	Бързи рисунки на голо тяло от натура. Връзките на отделните детайли.				
23.	Светлосянно изграждане на гола фигура.				

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
24.	Рисунки на изправена човешка фигура от натура.				
25.	Рисунки на седнала човешка фигура.				
26.	Светлосянчно изграждане на облечена човешка фигура.				
VII.	Рисуване на типаж. Стилизация. Опростени форми.		24		12
22.	Рисуване на типаж по зададена тема в различни положения.				
23.	Разположение на типажа в интериорна среда.				
24.	Разположение на типажа в екстериорна среда.				
VIII.	Анимация		52		40
26.	Видове анимация и тяхното приложение при създаването на анимационен филм. Принципите на класическата рисувана анимация, обемната анимация, изрезковата анимация, рисуване върху лента, рисуване под камера. Анализирание – общи черти и различия в различните видове анимация и приложението им. Разглеждане на образци.				
27.	Първи стъпки в двумерната анимация. Принцип на махалото.				
28.	Движение в двумерната анимация. Фази.				
29.	Движение на човешка фигура. Фази.				
30.	Движение на птица. Фази.				
31.	Движение на животно. Фази.				

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
32.	Последователност на процесите при изработването на анимационен филм. - Създаване на сториборд; - Изработване на фазите; - Заснемане на отделните фази със скенер и обработка с компютър /с камера/; - Монтиране на материала на компютър, прибавяне на музика , звуци и надписи.				
33.	Запознаване с принципите на създаването на изрезковата анимация.				
34.	Творческа задача. Изработване на анимационен филм.				
	Резерв учебни часове.		6/6		
		Общ брой часове за VIII - X клас: 72 часа	Общ брой часове за XI – 72 часа; XII клас - 58 часа	Общ брой часове за VIII - X клас: 54 часа	Общ брой часове за XI - XII клас: съгл. учебната програма за работа в реална работна среда
	ОБЩ БРОЙ ЧАСОВЕ	72	130	54	72

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНОТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението учениците трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

знания:

- значението на рисунката за художественото творчество;
- пластика, материалност, характер, прилика, състояние, ракурс , типаж и т.н.
- основните понятия в рисуването – обем, пространство, пропорции, композиция, структура, конструкция, светлосянка, светлосила, контраст, локален тон, шрих, линия, петно, пластика, материалност, характер, прилика, състояние, ракурс, типаж и др.;

- различните видове анимация и тяхното приложение;
- последователност на процесите при изработването на анимационен филм.

умения:

- прави бързи рисунки на човешка фигура, както и на растения и животни;
- практически прилага получените теоретични знания по рисуване;
- изгражда композиции от предмети, тъкани, препарирани птици, растения и др. от натура, по памет и въображение;
- анализира анатомичната форма и характера на цялото и детайлите и да го използват, като го трансформират и типизират;
- прилага знанията и уменията си по рисуване при изобразяването на обекти от натура;
- прилага знанията и уменията си при създаването на анимация.

компетентности:

- изгражда пространствена рисунка от натура по реални обекти и модели. Стилизация и комбинаторика;
- самостоятелно и творчески прилага теоретичните знания в дизайнерски задачи;
- мотивира самостоятелно и в екип мястото и ролята на конкретната творба в структурата на цялостния културен продукт;
- създава живописна и графична композиция по въображение;

V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Учебната програма е разработена в изпълнение на Дейност 2 „Дейности в подкрепа на образователната система“ по проект BG05M2OP001-2.014-0001 „Подкрепа за дуалната система на обучение“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове с авторски колектив:

1. Петя Герасимова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
2. Румяна Григорова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
3. Атанас Янев - СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив

Съгласувана с външни експерти:

1. инж. Маргарита Гатева – гр. София

2. д-р инж. Цветанка Апостолова – гр. София

VI. ЛИТЕРАТУРА

1. Станев, А. Рисуването за средните художествени училища. Просвета, 1991.
2. Чуховски, П. Рисунката. Български художник, 1976.
3. Бамес, Г. Човешкото тяло (учебник по пластична анатомия). Труд, 2000.
4. Бамес, Г. Животинското тяло (учебник по пластична анатомия). Труд, 2002.

ПРОЕКТ